

We krijgen er geen vat op

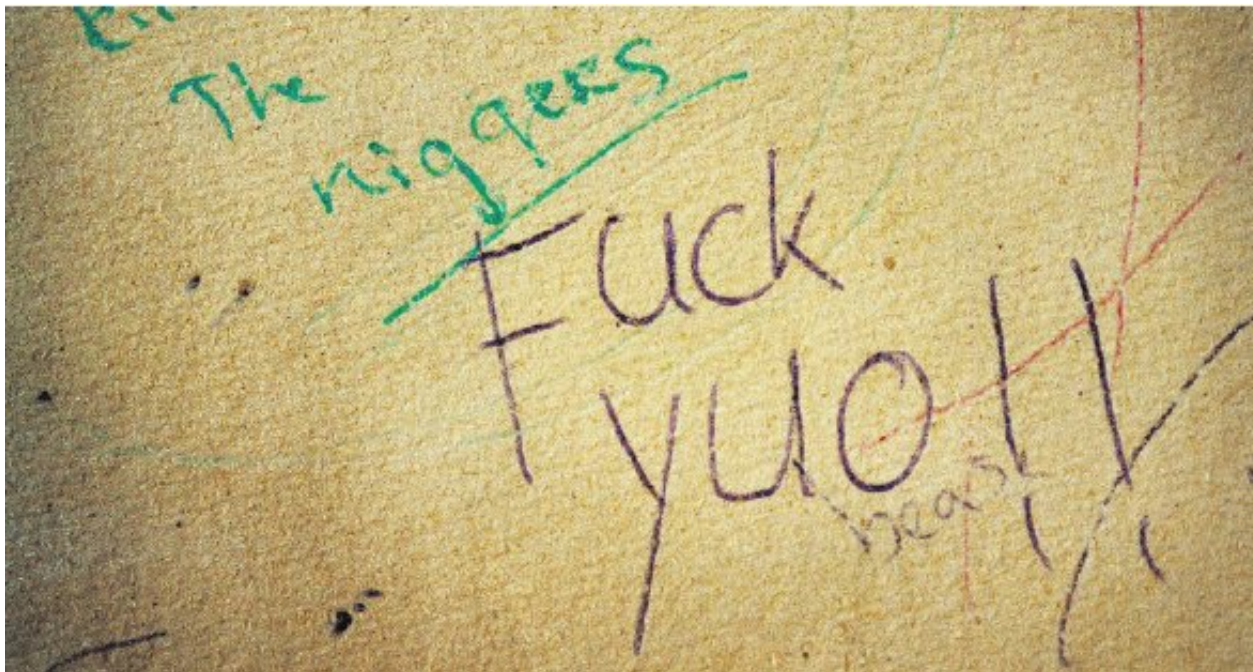

Foto Justin Jin

| pagina 30 - 31

Dit stukje is op de dag van de verkiezingen met een digitaal werkend apparaat naar de redactie gestuurd. Dat moet tegenwoordig. Als er vroeger om een uur of twaalf iets van groot belang was gebeurd, klonk het bevel 'Stop de persen!' De machtige rotatiepersen werden stilgezet. In de loodzetterij werd het laatste nieuws 'in de vorm' gegoten, de voorpagina werd aangepast en 's avonds stond het in de krant. Zo ging het nog een kwart eeuw geleden. Intussen benadert de snelheid van de communicatie die van het licht, bij wijze van spreken. Vandaar dat de persmusketen hun kopij steeds eerder moeten inleveren. Voor mij blijft het een van de wereldraadsels.

Dus, terwijl ik dit schrijf, maakt u een hokje rood. Als u dit leest, weten we al een paar dagen wie er gewonnen heeft. Maar hoe deze bepaling van het nationale lot ook mag uitvallen, er is één ding dat ons niet meer kan worden afgenomen. De Nederlandse taal is weer verrijkt. Het woord fektsjekking is in het spraakgebruik opgenomen. Iedereen weet wat het betekent. Controleren of datgene wat de politicus in zijn toespraak of het debat heeft gezegd in overeenstemming is met de werkelijkheid. En nog een aanwinst. 'Over mai dèd boddie' zei een socialistische leider. Over mijn lijk is een gewone Nederlandse uitdrukking. Je wilt ermee zeggen dat je alles zult doen om het een of ander te verhinderen. Hoe kwam deze ultra-Nederlandse politicus erbij opeens op het Engels over te gaan? Welke kortsluiting in zijn hersens heeft die verandering tot stand gebracht?

Ik besef dat het een oud onderwerp is. Vroeger (daar heb je het weer) hadden veel kranten een taalwacht (nieuw Nederlands woord), iemand die in zijn stukjes regelmatig alle ongerechtigheden in woordkeus en grammatica aan de kaak stelde. *De Groene Amsterdammer* had Charivarius, die eigenlijk Gerard Nolst Trenité heette en die destijds beroemd is geworden door zijn strijd tegen de fnaffers en de fnuiters. Dat waren mensen die bijvoorbeeld schreven dat Piet vanaf het begin vanuit een verkeerd standpunt had geredeneerd. Het moest zijn: van het begin af, van een verkeerd standpunt uit. Het was een vergeefse strijd. In deze krant heeft J.L. Heldring regelmatig tegen de slordevossen gevochten. Opeens is hij ermee

opgehouden. Ik heb er geen zin meer in, schreef hij. En nu hebben we Ewoud Sanders nog. Een scherpe taalwacht maar hij heeft een ruimer jachtgebied. Hij is meer een historicus en een duider dan een schoolmeester.

Mij gaat het hier weer eens om de vraag hoe het komt dat goede Nederlandse woorden door Engelse worden vervangen. Ik heb er geen grip meer op, zegt de leraar die geen orde kan houden. Grip? Kijk in het Engelse woordenboek. Grip is in het Nederlands greep, vat of houvast. Als die man had gezegd dat hij geen greep of vat meer op zijn klas had, zou iedereen hem hebben begrepen. En nog zo'n woord: impèkt. De woorden van deze politicus hadden een geweldige impèkt. Zoek het op in het Engelse woordenboek. Impact kan betekenen: schok, botsing, invloed. In Nederlands verband wordt het gebruikt in de betekenis van invloed, of misschien flinke of sterke invloed. Zeg dat dan. Ik heb eens een lijst van dergelijke woorden gemaakt. Het werd een klein woordenboekje. Waar liggen je roets? Het vliegtuig kresjte. Voor dit diezein kreeg de kunstenaar een belangrijke uhword, maar ten onrechte. Het bleek een feek te zijn. Zo kun je wel aan de gang blijven.

We moeten ons erbij neerleggen dat er vreemde woorden zijn die in het Nederlandse taalgebruik wortel schieten. Hoe dat komt weten we niet. Een goed voorbeeld vind ik fukof. In zuiver Nederlands zeg je: lazer op. Maar ik heb het gevoel dat de nieuwe generaties dat niet meer begrijpen. Het inburgeringsproces werkt langzaam en dan wordt duidelijk dat het onomkeerbaar is geworden. Daaruit ontstaat een nieuw vraagstuk. Moeten we dan de spelling aanpassen? Hierboven heb ik een paar voorbeelden gegeven van de manier waarop dat zou kunnen. Maar het gebeurt niet. Geen taalkundige, geen staatsman zal machtig genoeg zijn om gedaan te krijgen dat de kinderen zullen leren dat het impekt is, en dat je hier de a als de a in afstand of aambeeld moet uitspreken.

Door de spelling van vreemde woorden fonetisch aan te passen zou je ze kunnen nationaliseren. Maar eerder gebeurt in deze tijd het tegendeel. Een veel gebruikt Nederlands woordje is he, uitgesproken als hé of hè. Het heeft op zichzelf geen betekenis; het dient om de inhoud van het voorgaande of daarop volgende te benadrukken of om extra aandacht te trekken. Hé wat leuk! Hè wat lullig. Hé wat moet dat daar! In het nieuwe Nederlands dat nu op internet geboren wordt, schrijf je hey. Wat doet die y daar? Ik denk dat degene die zich deze toevoeging veroorlooft, denkt dat hij daarmee nog interessanter of overtuigender uit de hoek komt.

Er is één situatie waarin ons hè onvergankelijk is. De Nederlander komt thuis van zijn werk, of gaat na een wandeling naar een caféterras, zijgt in een stoel en zegt: 'Hèhè.' Geen buitenlander die ons dat nadoet.

- BEKIJK KNIPSEL
- PRINT DIT ARTIKEL

S. Montag

Foto Justin Jin

Z & Z pagina 30 - 31

- Ze eten samen, ze sms'en en zijn allebei gek op politiek

pagina 30 - 31

- Dit zijn de leden van de nieuwe Tweede Kamer›

pagina 30 - 31

- Bijna iedereen is er hoogopgeleid›

pagina 30 - 31

- Haagse invloeden - Na de symboliek komt de werkelijkheid, en die heet Kamp›

pagina 30 - 31

- Sprekend - Mijn standaardtarief voor oud werk is twee ton›

pagina 30 - 31

- Ondertussen in het Zuiden›

pagina 30 - 31

- Made in Europe - De dokter en de duisternis›
- Brand in de stad›

pagina 30 - 31

- Methode helium is omstreden›
- 'Dit is humaner dan voor de trein springen'›

pagina 30 - 31

- Spelen met vuur in Assam›

pagina 30 - 31

- De voorproef - Ze zetten koffie voor me, de oplichters!›
- Het erotisch steno van Auguste Rodin›

pagina 30 - 31

- Berts Brein›
- Hollands Dagboek - Een balk op de weg, een vrachtwagen met pech›